

NORSK OVERSETTELSE AV ISO 30300

Av Trine Nesland og Geir Magnus Walderhaug, Norsk Arkivråd

ISO 30300 «Information and documentation – Management systems for records – Fundamentals and vocabulary» oversettes i disse dager til norsk. I denne forbindelse inviterte Norsk Arkivråd Carlota Bustelo, rådgiver og deltaker i ISOs arbeid med ISO 30300-serien, til å holde et innlegg på et frokostmøte 17. juni i regi av region øst. I etterkant av frokostmøtet intervjuet vi Bustelo om ISO 30300, standardarbeid, standardoversettelser og norgesbesøket.

bilde: photodune

ISO 30300-serien er blant annet ment å gi ledelsen en oversikt over virksomhetens arbeid med dokumentasjon, og å plassere ansvar der det hører hjemme. Standardserien opererer på overordnet nivå – styringsnivå – mens f.eks. ISO 15489 i større grad er en operasjonell standard. ISO-standarder og bruk av dem er upløyd mark for mange som jobber med arkiv og dokumenthåndtering i Norge, ikke minst fordi man i offentlig sammenheng bare kjenner Noark (Noark inneholder imidlertid flere elementer som samsvarer godt med de internasjonale standardene), men mange ser for seg at ISO 30300 fremover vil bli mer og mer relevant både i privat og offentlig sammenheng. Den norske oversettelsen er for tiden under utarbeidelse, og Norsk Arkivråd deltar i arbeidet.

Hva vil du si er den største fordelene med å ta i bruk ISO 30300-seriens spesielt, og andre ISO-standarder generelt?

Generelt kan man si at ISO-standarder først og fremst skal støtte virksomheters beslutningsprosesser. Standardene representerer en bred, internasjonal enighet om beste praksis, så å etterleve en ISO-standard garanterer at man tar riktige valg. For ISO 30300 spesielt, ligger den største fordelene i at man ser arkivdanning fra en strategisk synsvinkel, gjennom å etablere et styringssystem, etter modell fra kvalitetsstyringssystemet i ISO 9000-serien.

For de som ønsker å ta ISO 30300-serien i bruk, hva vil du si bør være første skritt på veien?

Det aller viktigste er utvilsomt ledelsens engasjement og forpliktelse. For å oppnå dette er det nødvendig å forstå standarden og også å kunne presentere fordelene med å bruke slike verktøy, for eksempel ved å lage en gevinstrealiseringsplan. Enkelte virksomheter gjennomfører en innledende GAP-analyse for å forstå hvilke aktiviteter og ressurser som er nødvendige for å etablere et styringssystem for dokumentasjonsforvaltning.

Hvordan jobber ISO seg frem til en standard, dvs. fra idé til ferdig produkt?

ISO-standardene utvikles av grupper av eksperter som organiserer seg i tekniske komiteer. For ISO 30300s vedkommende var det gruppen TC46/SC11, bestående av arkiv- og arkivdanningsspesialister, som utgjorde den tekniske komiteen. Ethvert medlemsland i en komite kan fremme en ide om en standard, og ideen må deretter diskuteres og forsvares før det besluttes om man skal gå videre med den. Deretter starter arbeidet med å velge ut hvilke land og hvilke eksperter som skal delta i det videre arbeidet med standardutviklingen. Hele denne prosessen er godt forklart på nettsidene til ISO, under overskriften «Standards development». Gjennomsnittlig tid for å utvikle en standard er nå ca. 3 år. Enhver formulering og til og med ethvert ord

brukt i standardene er et resultat av en konsensusprosess i den tekniske komiteen, som skal sikre at standarden er anvendbar overalt i verden.

Du nevnte i foredraget du holdt på frokostmøtet at en publisert internasjonal standard skal være litt «feil» for alle – hvis alle er ganske, men ikke helt fornøyde, er standarden er uttrykk for gode kompromisser. Hvilke andre kjennetegn har en publisert ISO-standard?

Jeg vet ikke om dette gjelder for alle ISO-standarder, men det er min erfaring med standarder på dokumentasjonsforvaltningsområdet. Standardene fungerer som minste felles multiplum mellom land med ulike kulturer, tradisjoner, lovverk og praksis, og dette er også det man forsøker å oppnå gjennom konsensusprosessen. Andre ting som kjennetegner en ferdig publisert ISO-standard er at den møter et behov i markedet, og at representanter for alle interessenter deltar i godkjennelsesprosessen.

Hvordan er ISO 30300-serien strukturert/bygget opp?

De to publiserte produktene til nå er ISO 30300, som kan ses på som paraplystandard der grunnleggende prinsipper og terminologi etableres, og ISO 30301, som er «kjernen» der kravene som må oppfylles for å etterleve standarden beskrives. Fremtidige tilskudd til

«30300-familien» må referere til disse to. Slik det ser ut nå vil ISO 30302 også til å bli publisert. ISO 30302 blir en veiledning om implementering av ISO 30300-serien.

Hvordan ser veien videre ut for ISO 30300-serien? Tror du det etter hvert vil bli vanlig med ISO 30300-sertifisering?

Jeg har nok ingen krystallkule... Det stemmer at for styringssystemstandardene er det å oppnå sertifisering en indikator på suksess, men det kan også hende at man beveger seg i andre retninger. For eksempel er ISO 27000 godt kjent og brukt i mange land, og har også jevnt over påvirket den generelle tilnærmingen til informasjonssikkerhet, men antallet sertifiseringer er ikke spesielt høyt. Det vil glede meg om ISO 30300 kan påvirke hvordan

virksomheter styrer dokumentasjonsforvaltningen sin, og om den kan bidra til å få toppledelsens oppmerksomhet. Tilbakemeldinger så langt viser at virksomheter som allerede har implementert andre styringssystemstandarder også er interesserte i ISO 30300.

Denne standardserien er jo ment å være et verktøy for ledelsen i en organisasjon. Hva kan vi som eksperter gjøre for å få ledelsen interessert i å etablere og opprettholde et ISO 30300-styringssystem?

Dette er det store spørsmålet. ISO 30300 er laget med intensjon om å hjelpe arkivarer og dokumentasjonsforvaltere å kommunisere med ledelsen, ved å snakke deres språk og ved å knytte dokumentasjonsforvaltningen til virksomhetsstrategien og andre ledelsesverktøy.

Hva håper du at ISO 30300-serien vil bidra med i dokumentasjonsforvaltningssammenheng generelt?

Jeg håper ISO 30300 kan bidra til å forandre synet på dokumentasjonsforvaltning fra noe som kun er interessant for enkelte fagpersoner, slik at vi kan bevege oss bort fra situasjoner der vi opplever at ingen forstår hva vi holder på med og viktigheten av det.

Nå oversettes ISO 30300 til norsk. Pleier nasjonalt tilpassede standarder å få større utbredelse enn versjonene som er på et av de offisielle ISO-språkene?

Ja, så klart. På tross av vanskelighetene man alltid støter på i oversettelsesprosessen, er det å ha standarden på flere språk en fordel i alle land.

■

Standardisering

Standarder finnes innenfor svært mange områder og brukes i mange ulike situasjoner i et moderne samfunn. De omgir oss i hverdagen uten at vi tenker over det eller behøver å tenke over det. Standarder er kollektive goder som bidrar til systematisering både innenfor næringslivet og i samfunnet som helhet. De effektiviserer og forenkler. Standardisering handler om prosessen fra et behov eller en idé oppstår og fram til en standard er ferdig.

Uten standarder ville samfunnet gått i stå. Det er vanskelig å se for seg et samfunn der skruer og mutre ikke lenger skulle passe sammen. Eller hva hvis det hadde vært 100 måter å skru i en lyspære på?

I Norge er standardisering en privat aktivitet, men det er tett kontakt med det offentlige, ikke minst fordi det på mange områder er nær sammenheng mellom offentlig regelverk og standarder.

Hvilke standarder som skal utarbeides bestemmes av markedsaktørene. Det er også markedsaktørene som deltar i standardiseringsarbeidet og bestemmer innholdet i den enkelte standard.

Kilde: <http://www.standard.no/standardisering/>

International Organization for Standardization

ISO er verdens største utvikler av frivillige internasjonale standarder. Internasjonale standarder inneholder kvalitetssikrede spesifikasjoner for produkter, tjenester og bestep praksis, med hensikt å gjøre virksomheter mer effektive og suksessfulle. Internasjonale standarder er resultater av global konsensus, og bidrar til å bygge ned barrierer for handle og samarbeid.

ISO utvikler internasjonale standarder. ISO ble opprettet i 1947, and har i tiden etter publisert mer enn 19 500 internasjonale standarder som dekker nesten alle sider ved teknologi og forretningsdrift.

Kilde: <http://www.iso.org/iso/home/about.htm>